

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Hägsarve kärräng i Hablingbo socken, Gotlands kommun

Uppgifter om naturreservatet

<i>Namn</i>	Hägsarve kärräng
<i>Kommun</i>	Gotland
<i>Socken</i>	Hablingbo
<i>Läge</i>	Ca 5 km SV Hablingbo k:a, öster om vägen mellan gårdarna Petes och Nisse (se översiktskartan, bilaga 1).
<i>Kartblad</i>	Ekonomiska kartbladet 058 88 (5I8i) Petes
<i>Gräns</i>	Ytterkanten av den heldragna linjen på bifogad karta, bilaga 2
<i>Area</i>	3 hektar
<i>Fastigheter</i>	Hablingbo Hägsarve 1:4 och Bosarve 1:17
<i>Markägare</i>	Hägsarve 1:4 - Jonas och Maria Niklasson, Hägsarve, Hablingbo 620 11 HAVDHEM Bosarve 1:17 - Jan Johansson, Bosarve, Hablingbo, 620 11 HAVDHEM
<i>Naturvårdsförvaltare</i>	Länsstyrelsen i Gotlands län

Hagsarve.doc

16.12 1998

231-2931-95

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822), att avsätta det på bifogade karta, bilaga 2, avgränsade området som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att bevara en mindre våtmark med värdefull flora i dess naturliga tillstånd.

För området skall gälla föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) som anges nedan.

A Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom naturreservat

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 gräva, schakta, utfylla, spränga eller på annat sätt skada mark eller block,
- 2 dika eller dämna,
- 3 genomföra rensning av kanal eller dike utan Länsstyrelsens tillstånd,
- 4 uppföra byggnad eller anläggning annat än för jordbrukets ändamål,
- 5 dra fram mark- eller luftledning,
- 6 anlägga väg eller stig,
- 7 stödutfordra eller vattna djur,
- 8 plantera växter, tillföra växtnäringsämne eller använda kemiskt bekämpningsmedel,
- 9 anordna upplag,
- 10 föra motordrivet fordon utan Länsstyrelsens tillstånd,
- 11 beta området under vinterperioden november - april.

16.12 1998

231-2931-95

Utan hinder av ovanstående förbud får naturvårdsförvaltaren vidta de skötselåtgärder som anges i bifogade skötselplan.

B Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare liksom innehavare av särskild rätt till mark förpliktigas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med naturreservatet:

- 1 anordningar för utmärkning och information om naturreservatet,
- 2 underhållsröjning i våtmarken,
- 3 uppsättande av stängsel och utförande av bete eller slätter,
- 4 tidvis fränstängsling av våtmark med kärnnycklar,
- 5 anordnande av gångbro över befintlig kanal.

C Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 tälta,
- 2 bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
- 3 plocka eller gräva upp växter,
- 4 göra upp öppen eld. Medförd grill eller fältkök får dock användas.

D Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av området m m

- 1 Länsstyrelsen fastställer de anvisningar om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av skötselplanen.

16.12 1998

231-2931-95

- 2 Naturreseptatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (SNV:s handbok "Skyltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).
- 3 Naturvårdsförvaltaren skall vara Länsstyrelsen i Gotlands län.

Grund för beslutet

Områdets betydelse

Kärrängen i området hyser ett rikligt bestånd av kärrnycklar *Orchis palustris*. Kärrnycklarna finns i Norden endast på Gotland. Den omfattande uppodlingen av myrarna på Gotland drabbade arten hårt och idag finns endast ett tjugotal växtplatser för kärrnycklar kvar. Under perioden 1982-1990 var Hägsarve kärräng en av de tre rikaste lokalerna på Gotland (Högström 1991).

Redogörelse för ärendet

Under perioden 1992-1995 har Länsstyrelsen i Gotlands län genomfört en inventering av länets våtmarker. Inventeringen har utförts enligt den av Naturvårdsverket fastställda metodiken för inventering av Sveriges våtmarker, VMI. De rika förekomsterna av kärrnycklar har medfört att Hägsarve kärräng erhållit klass 1 i våtmarksinventeringen.

Naturvårdsverket har tagit fram Myrskyddsplan för Sverige, där ett urval av landets mest skyddsvärda myrar ingår. Naturvårdsverket kommer att verka för att dessa områden prioriteras vid framtida skydd av myrar. Hägsarve kärräng ingår i Myrskyddsplanen.

16.12 1998

231-2931-95

Beskrivning av området

Landarealens fördelning på naturtyper

Barrskog: 1,8 hektar

F d betesmark: 1,2 hektar

Geologi

Området ligger i flack terräng på en höjd av cirka fyra meter över havet.

Området ligger i västra kanten av ett större barrskogsområde som sträcker sig från de öppna strandområdena och 4-5 kilometer österut inåt land.

I området finns den lätt sluttande sanken Hägsarve kärräng, se karta bilaga3. Den består av öppen gräsmark, omgiven av barrskog.

Området runt Hägsarve kärräng täcks av märengskiffer med kalkband (Hemsekiffer). Centralt i området täcks marken av lager av bleke.

Växtlighet

Det öppna partiet av den lätt sluttande kärrängen växer knägräs, älvväxing, blåtåtel, darrgräs, ängsstarr, hirsstarr, johannesnycklar, ängsnycklar, nattviol, kärrknipprot, gåsört, blodrot, klöverört, majviva, ängsvädd, krissla, rödklint, och strandmaskrosor. I bottenskiktet växer guldspärrmossa, praktkrokmossa, korvskorpionmossa och kalkkammossa.

Djurliv

Några inventeringar av områdets djurliv har ej företagits och kunskaperna om detta är därför bristfälliga. Av däggdjur förekommer räv, skogs- och fälthare och vildkanin inom området.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, (se bilaga 4).

16.12 1998

231-2931-95

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lillemor Arvidsson. I handläggningen har medverkat länsrådet Jan Björklund, länsjägmästare Håkan Wirtén, byrådirektör Magnus Martinsson och naturvårdsdirektör Per Hansson, föredragande.

Lillemor Arvidsson

Per Hansson

Bilagor

- 1 Översiktskarta
- 2 Karta visande naturreservatets avgränsning
- 3 Karta visande våtmarkens utbredning
- 4 Hur man överklagar

16.12 1998

231-2931-95

Skötselplan för naturreservatet Hägsarve sankäng

Planen har fastställts av Länsstyrelsen den 16.12.1998. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

Förord

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Gotlands län. Samråd har skett med bl a Statens Naturvårdsverk och Gotlands kommun.

Innehåll

I Allmän beskrivning av naturreservatet

- 1 Administrativa data
- 2 Grund för beslutet samt föreskrifter
- 3 Beskrivning av nuvarande förhållanden

II Riktlinjer för den framtida naturvårdsförvaltningen av naturreservatet

- 1 Disposition och skötsel av mark och vatten
- 2 Anordningar för besökare
- 3 Tillsyn
- 4 Dokumentation
- 5 Ekonomisk utredning

III Källor

16.12 1998

231-2931-95

I Allmän beskrivning av naturreservatet

1 Administrativa data

Se beslutet.

2 Grund för beslutet samt föreskrifter

Se beslutet.

3 Beskrivning av nuvarande förhållanden

3.1 Naturförhållanden

Se beslutet.

3.2 Markanvändning

3.2.1 Skogsbruk

Omedelbart nordost om ängen avverkades, på fastigheten Bosarve 1:17, ett 0,6 ha stort skogsområde våren 1985. Detta område markbereddes och planterades 1989 med 1.500 tallplantor.

Ett skogsområde omedelbart sydväst om ängen, på fastigheten Hägsarve 1:4, utgör olikåldrig tallskog, med en genomsnittsålder på 135 år (1994), på svag mark. Skogen har plockhuggits till husbehov.

3.2.3 Bete

Markerna vid Hägsarve kärräng har betats tidigare, men hävden har upphört för länge sedan.

Bete med får och nöt återupptogs på fastigheten Hägsarve 1:4 av markägaren efter instängsling av en större fälla där kärrängen ingår som en mindre del.

3.2.3 Markavvattning

Omedelbart öster om området finns en grävd kanal utmed den väg som löper i nordost-sydvästlig riktning. Kanalen synes inte påverka våtmarken i nuläget på något avgörande sätt.

Ett dike omedelbart sydväst om fastighetsgränsen mellan Hägsarve 1:4 och Bosarve 1:17 mynnar i kanalen. Diket synes dock i nuvarande skick inte ha någon större betydelse för avvattningen av våtmarken.

16.12 1998

231-2931-95

3.3 Tillgänglighet

Området nås lätt från den väg som går från länsväg 140, mitt emot avtagsvägen till Hablingbo kyrka. Parkeringsmöjligheter finns efter ca 4 km. Befintlig bro över kanalen är i mycket dåligt skick och utgör en säkerhetsrisk och skall bytas ut mot en gångbro. Markägaren har byggt en ny körbro över kanalen vid den södra fastighetsgränsen.

II Riktlinjer för den framtida förvaltningen av naturreservatet

1 Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med områdets skötsel är att bevara en mindre våtmark med värdefull flora.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Skogen

Ett skonsamt skogsbruk får bedrivas av markägarna. Avverkningar eller körningar får dock inte leda till förändrade förhållanden för kärrängen. Innan skogliga åtgärder utförs bör därför samråd ske med Länsstyrelsen.

1.2.2 Rövning av buskar och småträd på kärrkängen

Kärrängen riskerar på sikt att växa igen om inte återkommande röjningsinsatser utförs. En första röjningsinsats görs vid reservatets ikraftträdande. Därefter utförs rövning när det enligt Länsstyrelsens bedömning finns behov.

1.2.3 Bete

Våtmarken har tidigare betats och har förmodligen betats under mycket lång tid. För att kunna bibehålla den lågvuxna gräs- och örtflora som karakteriserar kärrängen är det värdefullt att bete har återinförts. Det är osäkert vilka effekter betet kommer att få på beståndet av kärnycklar i området. Betestrycket måste därför anpassas på ett sätt som leder till att kärnycklarna bevaras. Det är Länsstyrelsen som svarar för bedömningen av vilket betestryck som är lämpligt.

Betet skall utföras av nötkreatur eller får och betestrycket skall vara måttligt. Betet skall äga rum enbart under sommarperioden maj - oktober. Om marken utsätts för vinterbete är det nämligen stor risk att trampskador uppstår. Om överbetning eller trampskador ändå uppstår inom våtmark med kärnycklar kommer Länsstyrelsen att tillfälligt låta frånstängsla sådant eller sådana områden

16.12 1998

231-2931-95

i samförstånd med berörd brukare. Får synes vara mer benägna än nöt att beta kärnnycklar. Med färbete under hela sommarperioden finns risk för att kärnnycklarna betas bort helt. Får bör därför utestängas från merparten av Hägsarve kärräng under maj - augusti.

Betesdjuren får nu vatten framkört i tankvagn. Ämbar är utställda på kärrängen vid bron. Här ges även visst fodertillskott. Det är angeläget att vattning och utfodring flyttas till den nyanlagda bron vid södra fastighetsgränsen. Där är marken torrare och tål tramp bättre. Vägen dit är dock i dåligt skick varför den bör grusas upp för att vara farbar med personbil.

1.2.4 Markavvattning

Kärrängen får inte utsättas för markavvattning. Kanalen utmed vägen får underhållas men diket på fastigheten Hägsarve 1:4 får inte rensas utan bör återgå till ett naturligt tillstånd. När kanalen skall rensas igen skall rensningsmassor köras bort och läggas på lämplig plats utanför reservatet. Anslutande tillopp från omgivande mark får inte förbättras.

2 Anordningar för besökare

2.1 Övergripande mål

Det övergripande målet skall vara att området nyttjas i sitt naturliga tillstånd utan några speciella anläggningar för besökarna förutom anvisningar om parkeringsmöjlighet och uppsättande av informationsskyltar.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Området är redan nu mycket lättillgängligt och tillgängligheten behöver därför ej förbättras ytterligare, annat än genom parkeringsmöjlighet. Den bro som finns över kanalen är i mycket dåligt skick. För att undvika att en olycka sker bör bron ersättas med en gångbro.

2.2.2 Parkeringsplatser

En parkeringsplats bör anvisas mitt för reservatet vid en tidigare plats för virkesupplag. En förutsättning är att överenskommelse härom kan träffas med berörd markägare.

16.12 1998

231-2931-95

2.2.3 Information

Armerad plastskylt i storlek A1 med information om naturreservat framställs av Länsstyrelsen. Skylten sätts upp vid parkeringsplatsen.

2.2.4 Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatets gräns skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (SNV:s handbok "Skyltar i naturskyddade områden", avsnitt 5).

3 Tillsyn

Länsstyrelsens ambulerande tillsyningsman samt en lokal tillsyningsman svarar för tillsynen av naturreservatet. Eftersom området till stor del betas utövas sommartid tillsyn av djuren av brukaren, som rimligen då även bör kunna svara för tillsyn av reservatet.

4 Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder, kostnader för dessa och hur de finansieras samt förhållanden som hotar naturvårdens intressen.

16.12 1998

231-2931-95

5 Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har nedan gjort beräkning av kostnaderna (i 1998 års penningvärde) för skötsel av området.

Skötselåtgärd

	Engångs- kostnad (kr)	Årlig kostnad (kr)
Utmärkande av naturreservatets gräns	3.000	
Framställning av informationsskyltar	10.000	
Stängsling	8.000	
Brobyggnad	5.000	
Grusning av väg, 350 meter	10.000	
Röjning av enbuskar	2.000	
Naturvårdstillsyn		5.000
Summa	38.000	5.000

Samtliga åtgärder skall bekostas av staten genom anslaget för vård av naturvårdsobjekt m m.

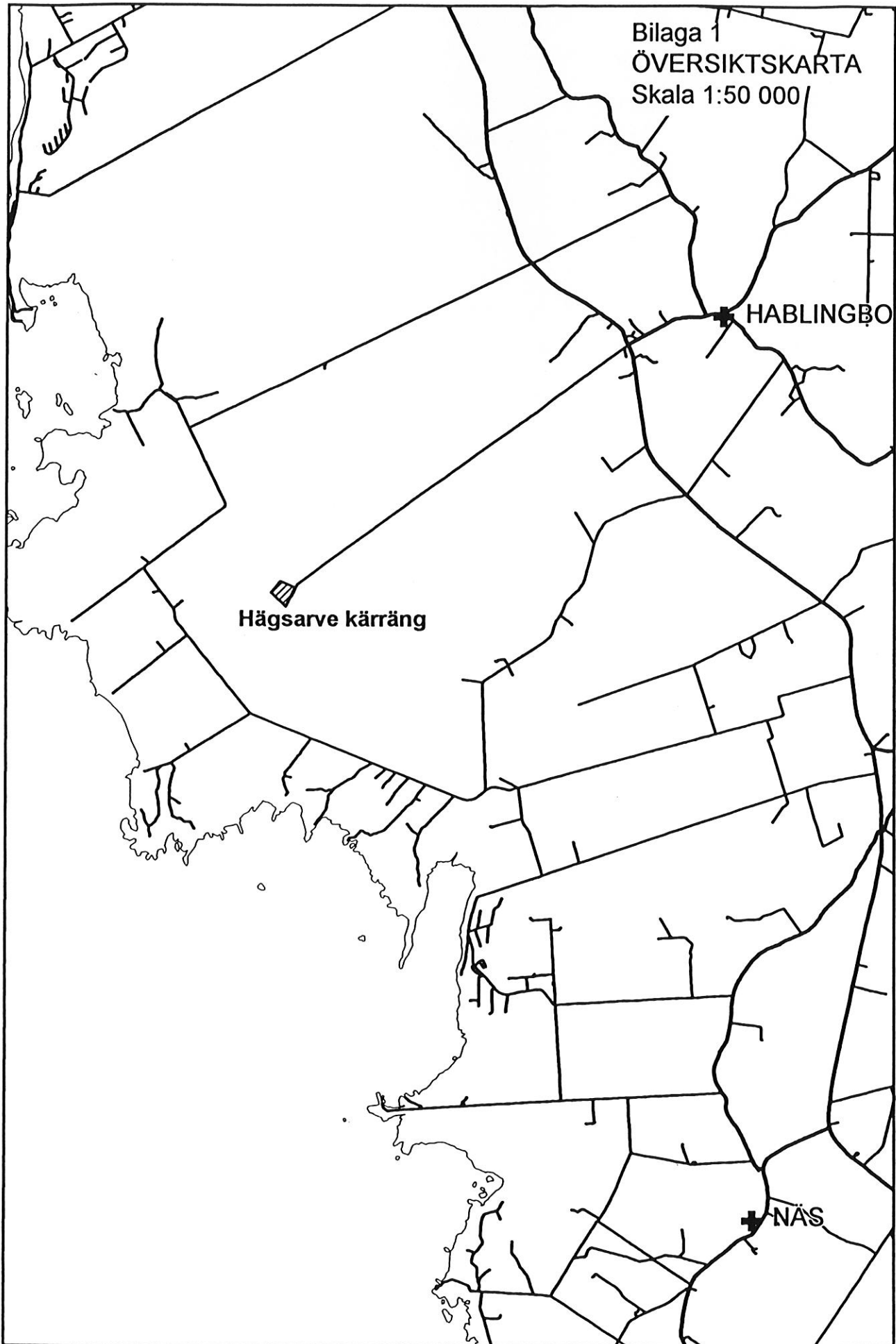
16.12 1998

231-2931-95

III Källor

- Andersson, A. & Jacobsson, R. 1984: Översiktlig naturinventering. Botanik. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Aronsson, M, Hallingbäck, T. & Mattsson, J.-E. (red.) 1995: Rödlistade växter i Sverige 1995. ArtDatabanken, Uppsala
- Högström, S. 1991: Kärrnycklar, *Orchis palustris*, på Gotland 1982-1990. Svensk Botanisk Tidskrift 85:355-376. Lund.
- Löfroth, M. 1991: Våtmarkerna och deras betydelse. Stockholm.
- Martinsson, M. 1997: Våtmarker på Gotland. Länsstyrelsen i Gotlands län.
- Naturvårdsverket, 1979: Sveriges våtmarker, översiktlig inventering - allmän översikt. SNV pm 1181. Stockholm.
- Naturvårdsverket, 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Stockholm.
- Pettersson, B. 1958: Dynamik och konstans i Gotlands flora och vegetation. Visby
- Sernander, R. 1941: Gotlands kvarlevande myrar och träsk. Almqvist & Wicksell. Stockholm
- Skogsvårdsstyrelsen i Gotlands län, 1983: Översiktlig skogsinventering, Kartblad 0517i och 0518i.
- Sveriges Geologiska Undersökning, SGU, 1928: Geologisk karta över Sverige. Serie Aa Nr 169. Uppsala.

Bilaga 1
ÖVERSIKTSKARTA
Skala 1:50 000

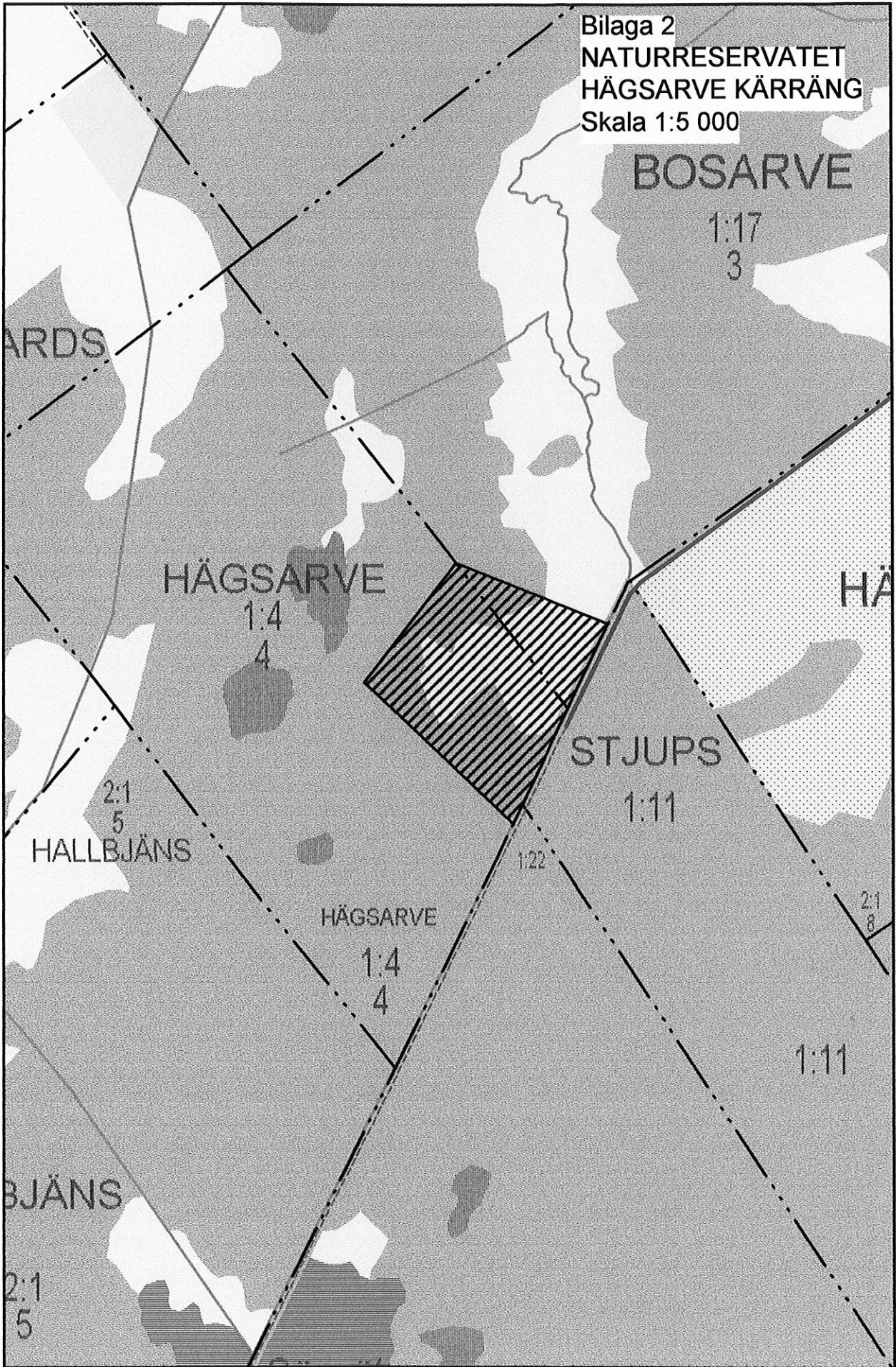

Hägsarve kärräng

HABLINGBO

NÄS

Bilaga 2
NATURRESERVATET
HÄGSARVE KÄRRÄNG
Skala 1:5 000

Bilaga 3
VÅTMARKENS UTBREDNING
Skala 1:2 000

Hur man överklagar hos regeringen

Om Ni är missnöjd med Länsstyrelsens beslut, kan Ni överklaga detta hos regeringen, Miljödepartementet.

Det gör Ni genom att i brev till regeringen

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och
- redogöra för dels varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Brevet skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är:

Länsstyrelsen i Gotlands län
621 85 Visby
tel 0498-29 21 00

Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev inom tre veckor från den dag Ni fick beslutet, annars kan Ert överklagande inte tas upp.

Om något är oklart, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.